

Terminitöö terminibaasis

Mari Vaus
Eesti Keele Instituut | EKI

Terminitöö teooria ja põhimõtete koolitus 28.05.2025

eki.ee

Tööriist

- koostamiskeskond

Ekilex

- keeleportaal

Sõnaveeb

- ÜLDKEEL

- ❖ EKI ÜHENDSÕNASTIK

- ❖ peagi ka ÕIGEKEELSUSSÕNARAAMAT ÕS 2025

- OSKUSKEEL

- ❖ EKI TERMINIBAAS ESTERM

- ❖ OSKUSSÕNASTIKUD

üle 130 terminibaasi (mh biokeemia, kokandus, aiandus, spaaterminoloogia, tuumaenergia, meditsiin, sõjandus, rahvatants, purjetamine, valgustehnika)

➤ ÜHISOTSING

Terminibaasid Sõnaveebis (mai 2025)

- [EKI terminibaas Estern](#)
- [3D-modelleerimine](#)
- [Aiaduse terminibaas](#)
- [Ajaloolise mööbli terminibaas](#)
- [Akadeemilise väljendusoskuse terminibaas](#)
- [Andmeanalüüsi ja statistika oskussõnastik](#)
- [Arheoloogia terminibaas](#)
- [Arhitektuuri oskussõnastik](#)
- [Augmentatiivne ja alternatiivne kommunikatsioon](#)
- [Betoonkonstruktsioonide terminibaas](#)
- [Biokeemiasõnastik](#)
- [Botaanika terminibaas](#)
- [Dialektilise käitumisteraapia terminibaas](#)
- [Disaini oskussõnastik](#)
- [Eesti E-tervise SA terminibaas](#)
- [Eesti rahvatantsu oskussõnastik](#)
- [Eesti-vene-eesti õigusterminoloogiabaas](#)
- [Eesti viipekeele IT terminid](#)
- [Eesti viipekeele meditsiinterminid](#)
- [Ehitiste projekteerimise terminibaas](#)
- [Elektronika terminibaas](#)
- [Elektrotehnika](#)
- [Energiatehnoloogia, soojustehnika ja soojusenergeetika terminibaas](#)
- [Entomoloogia terminibaas](#)
- [Etenduskunside terminibaas](#)
- [E-õppe terminid / E-learning terms](#)
- [Filmikunsti terminibaas Filmterm](#)
- [Filosoofia terminibaas](#)
- [Finants- ja maksuarvestuse terminibaas](#)
- [Folkloorsete uskumusolendite sõnastik](#)
- [Foneetika sõnastik](#)
- [Geneetika terminibaas](#)
- [Geoloogia terminibaas](#)
- [Geomorfoloogia terminibaas](#)
- [Geriaatria terminibaas](#)
- [Hambatehnika terminibaas](#)
- [Haridussõnastik](#)
- [Huviharidussõnastik](#)
- [Hümnoloogia terminibaas](#)
- [Ida mõtteloo leksikon](#)
- [Ihtuoloogia terminibaas](#)
- [Immunoloogia terminibaas](#)
- [Inimese-loomade interaktsioonide terminibaas](#)
- [Juuksuritöö terminibaas](#)
- [Kaugseire terminibaas](#)
- [Keemiatehnoloogia ja -tehnikate terminibaas Synthesis](#)
- [Keemiatervite baas](#)
- [Klassikalise muusika terminibaas](#)
- [Kognitiivse keeleteaduse terminibaas](#)
- [Kokanduse terminibaas](#)
- [Kooliinformaatika terminibaas](#)
- [Koolisõnastikud 2005–2010](#)
- [Koomiksi terminibaas](#)
- [Korpusingvistika terminibaas](#)
- [Kosmoseteaduse ja -tehnoloogia terminibaas](#)
- [Kriisijuhtimise terminibaas](#)
- [Kriisinõustamise terminibaas](#)
- [Kristluse sõnastik](#)
- [Käsitööteaduse oskussõnad](#)
- [Kõite ja konserveerimise terminibaas](#)
- [Küberfüüsikalise süsteemitehnika terminibaas](#)
- [LGBT+ terminibaas](#)
- [Limnoloogia sõnastik](#)
- [Linguae, maailma keeled, kirjad ja rahvad](#)
- [Logopeedia terminibaas](#)
- [Loomakasvatuse terminibaas](#)
- [Loomanimetuste terminibaas](#)
- [Loomaparasitiide nimistu](#)
- [Loomaparasitiide terminibaas](#)
- [Masinaehituse ja energiatehnoloogia protsesside juhtimine](#)
- [Masinate terminibaas](#)
- [Matemaatika terminibaas](#)
- [Materjalitehnika terminibaas](#)
- [Meditsiinifüüsika terminibaas](#)
- [Merenduse terminikogu](#)
- [Mesindusleksikon](#)
- [Metalliaabits](#)
- [Meteoroloogia ja klimatoloogia terminibaas](#)
- [Metroloogia terminibaas](#)
- [Militerm | riigikaitseterminite andmebaas](#)
- [Montessori pedagoogika terminisõnastik](#)
- [Motiveeriva intervjuerimise terminibaas](#)
- [Muuseumitöö terminibaas](#)
- [Muusikateraapia seletav sõnastik](#)
- [Nahkhiirte terminibaas](#)
- [Neurofüsioloogia terminibaas](#)
- [Norra-eesti meditsiinisõnastik](#)
- [Nüüdismuusika terminibaas](#)
- [Onomastika oskussõnastik](#)
- [Organisatsioonikäitumise terminibaas](#)
- [Parasitoloogia terminibaas](#)
- [Patsiendihutuse terminibaas](#)
- [Poliitika ja valitsemise sõnastik](#)
- [Projekti juhtimise terminibaas](#)
- [Purjetamise terminibaas](#)
- [Põllumajandusloomade tõugude terminibaas](#)
- [Raamatukogusõnastik](#)
- [Rahanduse oskussõnastik](#)
- [Rahvatervishoiu sõnastik](#)
- [Rakubioloogia terminibaas](#)
- [Riigi Teataja seadustes määratletud terminid \(legaaldefiniitsioonid\)](#)
- [Riigi Teataja terminisõnastik](#)
- [Robotika terminibaas](#)
- [Rohepöörde ja ringmajanduse terminibaas](#)
- [Ruumilise keskkonna planeerimise terminibaas](#)
- [Semiootika terminibaas](#)
- [Sisearhitektuuri terminibaas](#)
- [Siseturvalisuse terminibaas](#)
- [Skeemiteraapia terminisõnastik](#)
- [Sommeljeede terminibaas](#)
- [Spaaterminid](#)
- [Supervisiooni terminibaas](#)
- [Tallinna linnavalitsuse terminibaas](#)
- [Teadmisõpetuse oskussõnastik](#)
- [Teatriterminite baas](#)
- [Teehooldete terminibaas](#)
- [Teenuste valdkonna terminibaas](#)
- [Tegevusteraapia terminibaas](#)
- [Tekstiilmaterjalide terminibaas](#)
- [Tervisesõnastik](#)
- [Tervishoiu terminibaas](#)
- [Toiduohutuse, loomatervise ja loomade heaolu terminibaas](#)
- [Toiduteadus ja -tehnoloogia](#)
- [Tolliterminite baas](#)
- [Tootmistehnika ja -süsteemide terminibaas](#)
- [Tsöliaakia ja gluteenivaba toitumise terminid](#)
- [Turismi terminibaas](#)
- [Tuumaenergia ja kiirguskaitse terminibaas](#)
- [Tänapäevafolkloori terminibaas](#)
- [Töötervishoiu ja -ohutuse terminibaas](#)
- [Usundiloo terminibaas](#)
- [Valgustehnika terminibaas](#)
- [Veevarustuse ja kanalisatsiooniga seotud terminibaas](#)
- [Vene keel Eestis](#)
- [Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse terminibaas](#)
- [Vibulaskmise terminibaas](#)
- [Õendus- ja ämmaemandusterminite kogu](#)

Uued valdkonnad

2025

- Psühholoogia *UUS*
- Psühhotraumatoloogia *UUS*
- Sooline võrdsus ja võrdne kohtlemine *UUS*
- Turundus *UUS*
- Hügieen *UUS*
- Kosmeetikutöö jt iluteenused *UUS*
- Elulõpp ja surm *UUS*
- Puitkonstruktsioonid *UUS*
- Lennundus *UUS*
- Geoinformaatika *UUS*
- Floristika *UUS*

Üldkeel ja oskuskeel

Oskuskeel on täpsem: meditsiinkeeles *hematoloogiline uuring hemogramm 5-osalise leukogrammiga (B-CBC-5Diff)* → üldkeeles *üldverepilt*

Erinev tähendus: merenduses *parvlaev* → üldkeeles *praam*

Kujutäpsustus: õiguskeeles *päränd* → üldkeeles *pärändus*

Oskuskeel

- erialasel suhtlemisel kasutatav keel, mida kasutatakse teaduses, kunstis ja muudel aladel
- seotud mingi eriala, valdkonnaga
- terminivara

Üldkeel

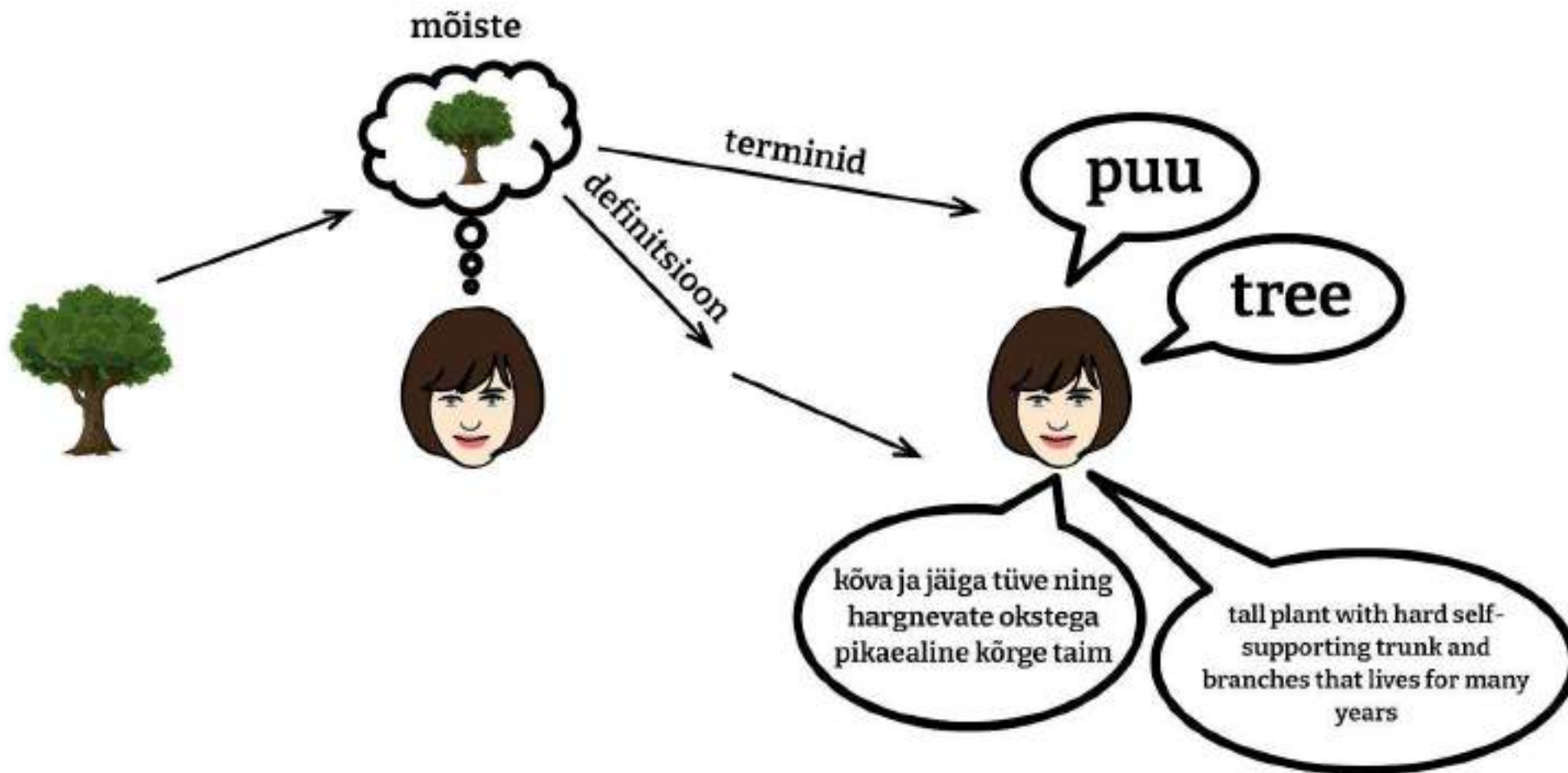
- keele üldtarvitatav osa, mida harilikult vastandatakse oskuskeelele
- kasutavad kõik keelekõnelejad vanusest, ametist, haridusest, elupaigast olenemata
- sõnade tähenduspiirid hajusad

Termin

erialast mõistet tähistav,
täpselt piiritletud
tähendusega
sõna või sõnaühend

Mõiste, termin, definitsioon

Terminibaas ja sõnaraamat

Sõnaraamatud → üldkeel
Terminibaasid → oskuskeel

- erinev ülesehitus

Termini- baas

Sõnaveeb
Eesti Keele Instituut

pilot

EKI terminibaas Esterm ID 690540 Viimati muudetud 03.05.2024 Vaata sõnakogu

Valdkond **lennundus ja õhustransport** professions & careers

et vastavat ettevalmistust ja luba omav isik, kes juhiste abil juhib õhusõiduki liikumist lennul [LTK](#)

et Hea teada
Valdkond ICAO lisade põhjal loodud klassifikaatori järgi: Lennundusspetsialistid; nende load ja pädevused nimisõna
Staatus: kinnitatud [LTK](#)

et **piloot** ✓ eelistatud [LennS-2015/10](#) [LTK](#) [LES](#) [ISR](#)

Näited
Õhusõiduki kapten on õhusõiduki omaniku või käitaja määratud piloot, kes juhib meeskonna tööd ja vastutab lennu ohutu kulgemise eest. [LennS-2015/10 § 28-1](#)

Hea teada
Kasutusel õigusaktides, erialaõpikutes. [LTK](#)

lendur [LTK](#)
Hea teada
Kasutusel üldkeeles. [LTK](#)

en **pilot** [EASA-200](#) [DoTT](#) [LES](#) [ISR](#)

Termini- baas

Oskussõnastikud

EKI terminibaas Esterm

ID 687377 Viimati muudetud 29.11.2021 Vaata sõnakogu

Valdkond merendus ja meretransport professions & careers

et laevaliikluse piirkonna olusid tundev isik, kes annab kaptenile nõu laeva navigeerimiseks

[MSOS-2012/06 § 58-1](#)

en a person duly qualified to steer ships in and out of a harbour, or wherever navigation requires local knowledge [OED](#)

et Hea teada

Loots ei või olla lootsitava laeva laevapere liige. [MSOS-2012/06 § 58-1](#)

et loots [MSOS-2012/06](#) [MRL](#)

Näited

Lootsi kvalifikatsioonistmed jagunevad järgmiselt: 1) sadamaloots – laevade lootsimine sadama akvatooriumil; 2) mereloots – laevade lootsimine lootsimispiirkonna ulatuses sõltuvalt lootsi kutsetunnistusele kantud piirangutest; 3) vanemmereloots – laevade lootsimine lootsimispiirkonna ulatuses ilma piiranguteta; 4) avamereloots – laevade lootsimine väljaspool lootsimispiirkonda Läänemere ulatuses. [MSOS-2012/06 § 58^2-2](#)

en pilot [OED](#)

Termini- baas

EKI terminibaas Estern

ID 733286 Viimati muudetud 03.05.2024 Vaata sõnakogu

Valdkond **jennundus ja õhutransport**

et **õhusõiduki liikumisparameetreid muutma või säilitama** **LTK**

en **to operate, control, or guide an aircraft or spacecraft from within the vehicle so as to move in three-dimensional flight through the air or space** **DoIT**

et Hea teada
Valdkond ICAO lisade põhjal loodud klassifikaatori järgi: Lennutegevus
tepusõna

Staatuse: kinnitatud **LTK**

et **juhtima** ✓ eelistatud **LTK** **LES**

õhusõidukit juhtima **LTK**

en **control** **LES**

fly **TER-PLUS**

pilot **DoIT** **TER-PLUS**

ru **управлять** **LES**

Sõna- raamat

Summary **Definitions** Synonyms Pronunciation Collocations Conjugations Senten ▶

Definition of 'pilot'

pilot

Word Frequency

Collins COBUILD

(pajlet)

Word forms: plural, 3rd person singular present tense **pilots** , present participle **piloting** , past tense, past participle **piloted**

1. COUNTABLE NOUN A2

A **pilot** is a person who is trained to fly an aircraft.

He spent seventeen years as an airline pilot.

...fighter pilots of the British Royal Air Force.

Synonyms: [airman](#), [captain](#), [flyer](#) [*old-fashioned*], [aviator](#) [More Synonyms of pilot](#)

2. COUNTABLE NOUN

A **pilot** is a person who steers a ship through a difficult stretch of water, for example the entrance to a harbour.

3. VERB

If someone **pilots** an aircraft or ship, they act as its pilot.

He piloted his own plane part of the way to Washington. [VERB noun]

Mõistepõhisus ja sõnapõhisus

terminibaasid

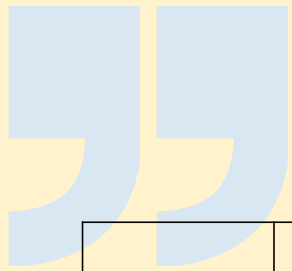
1 kirje = 1 mõiste = 1 tähendus

terminid (sh sünonüümid, vananenud ja ebasoovitavad terminid)

üldkeelesõnaraamatud

1 kirje = 1 sõna koos kõigi tähendustega

sõnad (st samakujulised, kuid eri tähendustega sõnad)

Mõistepõhine vaade

		Definitsioon	Terminid
1. kirje		teepõõsa kuivatatud lehed ja pungad joogi valmistamiseks	tee tea чай
2. kirje		teelehtedest valmistatud jook	tee tea чай

Sõnapõhine vaade

EKI ühendsõnastik annab sõnale tee kuus eri tähendust:

1 teepõõsa kuivatatud lehed ja pungad joogi valmistamiseks;

1.1 teehtedest valmistatud jook;

1.2 (söögikorra kohta, kus juuakse teed) teejoomine;

1.3 (teetaime, teepõõsa kohta);

2 muude taimede kuivatatud osad joogi või tõmmise valmistamiseks;

2.1 muudest taimedest valmistatud jook (tõmmis)

Terminibaas ja sõnaraamat (1)

nt *valgustaja*

- EKI ühendsõnastik 2025:
valgustuse ja valgustusefektide tegija
(nt teatris, filmivõtetel)
- Teatriterminite baas:
tehniline töötaja, kes tegeleb
valguskujunduse ülesehitamise ja
tehnilise teenindamisega, (eel)salvestab
ja töötleb valgusrežiid

Terminibaas ja sõnaraamat (2)

nt **kestvuskatse**

esineb mitmes valdkonnas, mõiste sisu erinev

Materjalitehnika terminibaas

Valdkond: product quality & testing of products, testing methods

- *mehaaniline katse/teim, mis vältab pikka aega (vt väsimusteim, roometeim)*

Metroloogia terminibaas

Valdkond: metroloogiatest technology, testing methods

- *katse, mille eesmärk on kontrollida, kas arvesti või mõõtesüsteem suudab säilitada oma funktsionaalseid omadusi kasutusaja jooksul*

Toiduohutuse, loomaterwise ja loomade heaolu terminibaas

Valdkond: põllumajandus, toiduainetööstus, loomakasvatus, metsandus, kalandus

- *toidu käitleja kavandatud ning laboratooriumis läbiviidud analüüsiseeria, mille põhjal kehtestatakse toidu säilimisaeg ja säilitamistingimused, hinnates toidu ohutust ja kvaliteeti*

EKI terminibaas Esterm

Valdkond: foodstuffs - production - products – trade, bioloogia, biotehnoloogia, bioloogia, biotehnoloogia -> mikrobioloogia

- *uuring, et hinnata tootes kõlblikkusaja jooksul esineda võivate asjaomaste mikroorganismide kasvu või ellujäämist põhjendatult eeldatavates jaotamis-, ladustamis- ja kasutamistingimustes*

Terminoloogiatöö

mõistete ja nende tähiste
süsteemaatilise kogumise,
kirjeldamise, töötluse ja
esitusega seotud töö

Ekilex

- <https://ekilex.ee>
- **kasutajakonto vajalik**
- **sõnakogude koostamiseks** (toetusesaajad töötavad üldjuhul Ekilexis)
- **litsents CC-BY 4.0**
- **kasutusjuhend** (kuidas kontot teha, terminibaas luua ning selles tööle hakata)
<https://keeleinstituut.github.io/ekilex/>
- **Ekilex ja kirjete koostamine**
<https://terminoloogia.ee/ekilex-kirjete-koostamine/>
- **korduma kippuvad küsimused (KKK)**
<http://terminoloogia.ee/kkk/>
- **kasutajatugi (tehnilised küsimused)**
kasutajatugi@ekilex.ee

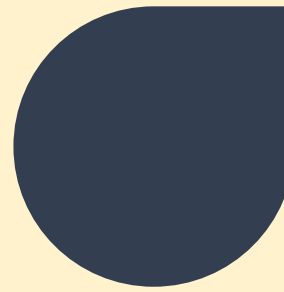
- <https://sonaveeb.ee/>
- **ilma registreerimiseta**
- **Ekilexis koostatud terminibaasid on avalikult kättesaadavad keeleportaalis Sõnaveeb** (lisaks info EKI sõnakogudest)
- **igal sõnakogul oma maandumisleht**, kus saab kirjeid sirvida, vt nt <https://sonaveeb.ee/ds/ait>
- **sõnakogude nimekiri (linkidega) ja kontaktid** rubriigis „Portaalist” valida „Sõnakogud”, vt <https://sonaveeb.ee/collections>
- **Sõnaveebi tagasiside laekub Ekilexi**, vt <https://ekilex.ee/wwfeedback>
- 2022 aprillis 41 000 unikaalset kasutajat, 2023 veebruaris 66 000 unikaalset kasutajat, **2025 aprillis 108 020 unikaalset kasutajat**

Terminibaasi mõistekirje osised

MÕISTE PLOKK

info kogu kirje kohta

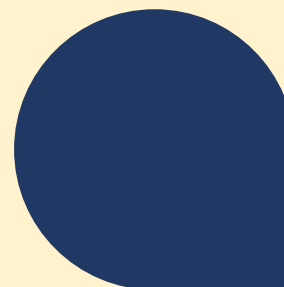
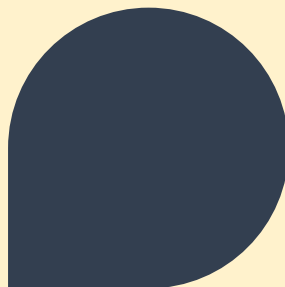
- valdkond
- tähenduse seos – viited seotud mõistetele
- definitsioon (seletus)
- märkus

ILMIKUD

info terminite kohta keelte kaupa

- termin või terminid
- kontekst
- märkus

Allikaviited – nii

terminite, definitsioonide kui ka märkuse või konteksti juures (allikate kohta koostatakse terminibaasis allikakirjed)

Metaandmed

(andmed andmete kohta)

- mõistekirje sisestaja
- sisestamise aeg
- muutmise aeg jne (Ekilexis „logi“)

Mõistekirje Ekilexis (2)

The screenshot displays the Ekilexis terminology database interface. The top navigation bar includes 'Terminoloogid', 'Uus mõiste', 'Lühisümb', and 'Detailisiting'. The main content area shows a list of terms with their details and related terms.

- 2-eurose pühendusmünt**
 - Keelend on: on sõna | ei ole sõnakoostisosa
 - Alkudeks: 2-eurose pühendusmündid
- erikujundusega 2-eurose käibemünt**
 - Keelend on: on sõna | ei ole sõnakoostisosa
 - Alkudeks: 2-eurosed pühendusmündid
 - Enne sõnaid: et | Käsitakse, kuid terminina kõnetatakse.
- mälustumünt**
 - Keelend on: on sõna | ei ole sõnakoostisosa
 - Alkudeks: Eesti Panga mälustumündid, Eesti Pank, 2016, WTE
 - Kirjelus: Mälustumünt on aiat 2-eurose (või mõne erikujundusega) ja tehta. Iga lõikevõrk võib erikujundusega 2-eurose inglise laeta kaks korda asetas (v.a juhul kui asitaeritakse ühine mälustumünt) ja see kettib kogu euroala. Kett asetas võivad euroala riigid välja lasta ühe ühise mälustumündi. Kõik mälustumündid kettivad maksevahendina kogu euroala.
 - Enne sõnaid: et | Eesti Pank otsis 2020. aasta novembris uut termini juhtu juurde, kuid väel sead (või leigesti teostada riigigi või keegi) jäävatid shtunuga võitva võlga termini "mälustumünt" ja samuti kasutama olevi neutraalsena, kuid kolmaka termini "erikujundusega 2-eurose käibemünt" asonele. Rakutud vahendist ("ühismünt" ja "pühendusmünt") eolstas Eesti Pank termini "pühendusmünt".
- 2-eurose mälustumünt**
 - Keelend on: on sõna | ei ole sõnakoostisosa
 - Alkudeks: 2-eurose mälustumündid

Each entry includes a 'Keelend on' (Morphology) section, 'Alkudeks' (Subwords) section, and 'Enne sõnaid' (Before words) section. The right sidebar shows related terms and search options.

Mõistekirje Sõnaveebis

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://sonaveeb.ee/search/unif/0/all/dsall/puhendusmint/1/est>. The page title is "Sõnaveeb Eesti Keele Instituut". The search bar contains "pühendusmünt". The main content area displays the entry for "pühendusmünt" (naisõna). Under the heading "Oskussõnastikud", there are three entries:

- EKI terminibaas Esterm** (ID: 999574, Viimati muudetud 19.05.2022, Vaata viimastega)
Viimane 19.05.2022
Hoi teada
ringluse lastav käibemünt, mille liikmesriiki tähistava ehk rahvusliku külje tavakujundus on asendatud erikujundusega, et jäädvustada mõnda rahvuslikku või üleeuroopalise tähtsusega sündmust või teemat. [Meen- ja pühendusmündid](#)
- Ho teada**
Pühendusmündide nimiväärtusiks võib olla ainult 2 eurot. Need kahtivad seadusliku maksevahendina kõigi euroala. See tähendab, et neid võib kasutada ja tuleb vastu võtta nagu mis tahes muid euromärke. [2-euroseid pühendusmündid](#)
- circulation coin intended to commemorate a subject of major national or European relevance** (W2)
Hoi teada
Commemorative coins may only have a face value of 2 euro. [20090029](#)

Seotud käibemünt, meenemünt

- ühendusmünt** (W1) [Meen- ja pühendusmündid](#) [Meen- ja pühendusmündide tähendus...](#)
Münt
Pühendusmündiks sobib kõige paremini 2eurose käibemünt, sest tärnu suurele läbimõeldule ja headele tehnilistele omadustele on seda münti keeruline võtta. Pühendusmündid muud tunnustused ja omadused ning lõhna külje on sarnasusega nagu tavapärasele 2eurosele käibemündile. [Meen- ja pühendusmündid](#)
- 2eurose pühendusmünt** [Meen- ja pühendusmündid](#) [Meen- ja pühendusmündide tähendus...](#)
Münt
2eurosed pühendusmündid (commemorative coins) on erikujundusega 2eurosed käibemündid. Eesti Pank jäädvustab nendel mündidel ajalooliste sündmuste kõrval ka teemasid, mis kestavad ja on olulisele rühmale, nagu on seda nähteks soome-ugri rahvad ja Eesti rahvusloom hant, millele on pühendatud 2021. aastal ringlusele jõudnud erikujundusega 2eurosed mündid. Seetõttu nimetab Eesti Pank selliseid erikujundusega mündi pühendusmündideks, mitte mälestusmündideks. [Meen- ja pühendusmündide tähendus...](#)
- 2-eurose pühendusmünt** [2-eurosed pühendusmündid](#)

mälestusmünt (W1) [Eesti Panga veebileht](#) [Eesti Pank 2018](#) [WTE](#)
Münt
Mälestusmünt on alati 2-eurose, teisi mündi erikujundusega ei tehta. Iga liikmesriik võib erikujundusega 2-eurose ringlusele lasta kaks korda aastas (või jahul kui eriti tähtsaks ühine mälestusmünt) ja see kehtib kõigi euroala. Kõigi aastast võivad euroala riigid välja lasta ühe ühise mälestusmündi. Kõiki mälestusmündid saavad maksevahendina kasutada. [Eesti Pank 2008](#)

On the right side of the page, there are several filter boxes:

- Sõnavormid** (0) (seda kirjeldust ei ole)
- Päritolu** (0) (seda kirjeldust ei ole)
- Sõna seosed** (0) (seda kirjeldust ei ole)
- Sama sõna** (Eesti terminibaas) [WTE](#)
- Sama sõna** (EKI terminibaas) [WTE](#)
- Võrdlused** (0)
- Tõlgitud näited** (sõna - vana) (0)

Terminibaasi mõistekirje osised

valdkond

- eriteadmuse aineala
- soovitame Lenochi klassifikaatorit

definiitsioon

- mõiste esitus kirjeldava lausungiga, mille abil teda eristatakse sugulasmõistetest
- Ekilexis avaneb „seletus” alt

kontekst

- mõistet või tähise kasutamist illustreeriv tekst
- Sõnaveebis „näide”

märkus

- terminiartikli mis tahes osa kohta lisateavet andev lausung
- nt mõiste märkus, definiitsiooni märkus, ilmiku märkus (avalikud ja mitteavalikud)
- Sõnaveebis „hea teada”

allikaviide

- terminiandmete allikdokumenti näitav teave terminiartiklis
- nt termini, definiitsiooni, konteksti, märkuse juures

Definitsioonidest Ekilexis (1)

mõiste seletus

– koondnimetus erinevate mõiste tähendust seletavate kirjelduste kohta

Valida üks: definitsioon, selgitus või lühivihje

definitsioon

– mõiste oluliste tunnuste lühike täpne esitus

Definitsioon kirjeldab lühidalt ja täpselt mõiste sisu lähima üldmõiste ja oluliste eristustunnuste kaudu ehk annab sisumääratluse.

- *elutähtis teenus*

definitsioon: *teenus, millel on ülekaalukas mõju ühiskonna toimimisele ja mille katkemine ohustab vahetult inimeste elu või tervist või teise elutähtsa teenuse või üldhuviteenuse toimimist*

Definitsioon võib anda ka mahumääratluse. Mahu kaudu defineeritakse siis, kui sisudefinitsioon oleks liiga raskepärane. Mahudefinitsioon loetleb kõik need alluvad mõisted, mis mõistesüsteemis seisavad samal liigitustasemel.

- *halogeen*

definitsioon: *Halogeen on fluor, kloor, broom, jood või astaat.*

Definitsioonidest Ekilexis (2)

selgitus

– mitte kasutada, kaob peagi terminoloogide vaatest

lühivihje

– mõistet piiritlev täpsustus

- Andmeanalüüsi ja statistika oskussõnastik: *agregeerima*, lühivihje: *andmete kohta*
- Purjetamise terminibaas: *tagurpidi*, lühivihje: *käigu kohta*

Lühivihje asemel kasutada valdkonna välja, koostada definitsioon või lisada märkus. Lühivihje on seletuse alaliik, kuid pole päris definitsioon, annab mingit liiki lisainfot. Lühivihje võib baasi lisada siis, kui seda tüüpi info jaoks pole muud sobivat välja.

NB! ÜSi definitsioone terminibaasides ei kasutata, kuna Sõnaveebis kuvatakse ÜSi ja terminibaase niikuinii kõrvuti, ÜSi definitsiooni võib kohandada ja täpsustada, aga siis tuleks allikaviites näidata, et definitsioon on koostatud ÜSi põhjal

NB! VORMISTUS Üks lause. Algab väikese tähega, lõpeb punktita. Lisada allikaviide.

Märkustest Ekilexis (1)

Märkus – Märkus annab lisainfot. Märkust on võimalik lisada **mõiste, definitsiooni või termini kohta**.

Märkuse saab märkida mitteavalikuks.

Mõiste märkus – lisainfo mõiste kohta

Lisainfo, mis annab teavet nähtuse (mõiste) kohta. Näiteks võib võrrelda mitut lähedalt seotud mõistet, et tuua välja olulised seosed teiste mõistetega või juhtida tähelepanu nende erinevustele.

(Termini märkus tuleb lisada ilmiku märkuse väljale.)

Näited: [aedaster](#); [Eestimaa Looduse Fond](#)

Definitsiooni märkus – lisainfo definitsiooni kohta

Lisainfo, mis kommenteerib või täiendab definitsiooni või on sellega muul moel tihedalt seotud, nt pärineb samast allikast. Sellele väljale sobib lisada ka näiteid (mitte näitelauseid).

(Kogu mõiste kohta käiva info lisame mõiste märkuse väljale.)

Näited: [lühisekkumine](#); [harilik mais](#)

Ilmiku märkus – lisainfo termini kohta

Lisainfo, mis on seotud terminiga või kommenteerib terminit. Näiteks põhjendus termini väärtusoleku kohta või lisainfo selle kohta, kes termini esimest korda kasutusele võttis. Paralleelterminite puhul võib märkus täpsustada seda, mis ringkonnas emb-kumb termin kasutusel on.

Näited: [karu](#), [poinsettia](#); [domeriit](#)

mõiste märkus

definitsiooni märkus

ilmiku märkus

Märkustest Ekilexis (2)

Mitteavalikud märkused – mitteavalik lisainfo sisekasutuseks

Lisainfo, mida avalikkusega jagada ei soovita. Näiteks mõistega seotud probleemkohad. Mitteavalik märkus on nähtav ainult kasutajale, kellel on konkreetse baasi muutmisõigus. Mitteavalikku märkust ei saa lisada terminibaasi, mille muutmisõigust koostajal ei ole. Kõikide sõnakogude muutja rollis näeb ka teiste terminibaaside mitteavalikku infot. Mitteavalik märkus Sõnaveebis ei paista.

Näited (nähtavad ainult vastava baasi õigustega):

mitteavalik mõiste märkus: [hüpertooniatõbi](#)

mitteavalik definitsiooni märkus: [raudteevedu](#)

mitteavalik ilmiku märkus: [algosläng](#)

mitteavalik märkus

Tähenduse sisemärkus – kõigile nähtav lisainfo sisekasutuseks

Lisainfo mõiste kohta. Ekilexis kõigile nähtav. Näiteks tagasiside jätmiseks ja sõnakogude vaheliseks kommunikatsiooniks. Saab lisada nii enda kui ka teistesse terminibaasidesse (st see ei sõltu sõnakogu muutmisõigusest). Sisemärkus Sõnaveebis ei paista.

Näited: [Euroopa Legaalmetroloogiaühendus](#), [a](#), [eekultuur](#)

sisemärkus

Keelendi sisemärkus – kõigile nähtav lisainfo sisekasutuseks

Lisainfo termini kohta. Ekilexis kõigile nähtav. Näiteks tagasiside jätmiseks ja sõnakogude vaheliseks kommunikatsiooniks. Keelendid on kõigile baasidele ühised, st et keelendi sisemärkus on samuti kõigile baasidele ühine. Keelendi sisemärkust saab lisada nii enda kui ka teistesse terminibaasidesse (st see ei sõltu sõnakogu muutmisõigusest). Sisemärkus Sõnaveebis ei paista.

Näited: [väärisoliviõli](#)

NB! VORMISTUS Täislause. Algab suure tähega, lõpeb punktiga. Ühele märkuseväljale võib lisada mitu lauset.
Lisada allikaviide.

Terminite väärtusolekud (1)

Väärtusolek – **hinnang termini sobivuse kohta**. Kasutatakse valdkonna terminoloogia ühtlustamiseks.

Järjestada mõistekirjes: **eelistatud, ettepanek, küsitav, endine, väldi**

eelistatud

– **sobivaim termin**

Sobivaim termin, mis on valdkonnas kasutusel ja heaks kiidetud. Märgitakse, kui ühes keeles on sama mõiste kohta esitatud mitu terminit.

Näide: [aedgladiool](#)

Terminite väärtusolekud (2)

ettepanek

– pakutud termin

Termin, mille kasutuses ei ole veel kokku lepitud või mille kasutus ei ole veel juurdunud või uus termin, mis on loodud tõlkimise või teksti koostamise käigus.

Näide: [*kaasatus sotsiaalmeedias*](#)

küsitav

– madala usaldusväarsusega termin

Termin, mille sobivuses valdkonna eksperdid või terminibaasi koostaja on kahtleval seisukohal ning mis seetõttu vajab uurimistööd, või termin, millel puudub kasutus usaldusväärses või originaalallikas (nt otsetõlge).

Näide: [*kunstkärg*](#)

Terminite väärtusolekud (3)

endine

– varasem termin

Termin, mis on olnud varem mõiste kohta kasutusel, kuid mille asemel on käibel uuem termin. Ei pruugi olla otseselt vale. Selliselt märgitakse vananenud terminid või ka näiteks asutuste ja organisatsioonide nimetused, mida kas enam ei eksisteeri või mis on ümber korraldatud. Soovitav on lisada märkuse väljale lisainfot, nt mis asjaoludel või mis ajast on termin endine.

Näide: [raudteeveoteenus](#)

väldi

– ebasoovitav termin

Termin, mida mõiste kohta kasutatakse, aga ei soovitata kasutada. Hea tava on lisada märkuse väljale põhjendus, miks termin on ebasobiv, ebatäpne või eksitav.

Näide: [laomajandus](#)

Terminite väärtusolekud (4)

- Sünonüümseid termineid ei tähista väärtusolekuga „mööndav“, jäävad väärtusolekuta
- Ei kasuta väärtusolekut „variant“
- Registreid „vananenud/vananemas“ ja „ajalooline“ (ajalooline mõiste, vt nt *kontroll-lipik*) ei kasuta, need kõik märkida väärtusolekuga „endine, vananenud“

register „uus 2025“

- kasutame tähenduses **uudistermin**, st **vaadeldava mõiste jaoks moodustatud uus termin**.
“Uus 2025” võib tähistada uut mõistet või vana sõna, mida kasutatakse uues tähenduses (nt *hiir*)

register „erialasläng“

- mitteametlik sõnapruuk

NB! VORMISTUS Iga termin eraldi väljale, väikese algustähega, ainsuses, saksa või prantsuse keele puhul artikleid ei lisa

Veel termini juurde

keelendi tüüp

- lühend, tsitaatsõna, kaubamärk, tähis, valem vm

sugu

- meessugu, naissugu, kesksugu, muu vm

regioon

- UK, US, EU, NATO vm

sõnaliik

- **ei määra**, seda teevad vajadusel leksikograafid

usaldusväärsus

- usaldusväärsus ja seda tähistavaid tärne terminite juurde **ei lisa**, selle asemel kasutada madalale usaldusväärsusolele viitamisel **väärtusolekut „küsitav“**

Allikakirje Ekilexis (1)

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **18371**

Lühike kuju **Harrik, 2020**

Pikk kuju

Harrik, A. (2020). Enneolematul Klõpsulõksud püüavad lugejaid huvilünkadega. ERR, 19. oktoober. <https://novaator.err.ee/1148704/enneolematu-klopsuloksud-puuavad-lugejaid-huvilunkadega>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **18292**

Lühike kuju **The New York Times, 2017**

Pikk kuju

How We Define Clickbait (Which We Do Our Best to Avoid). (2017). The New York Times, July 21. <https://www.nytimes.com/2017/07/21/reader-center/clickbait.html>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Otsi viiteid

Logi

Allika id **16962**

Lühike kuju **MTTK**

Pikk kuju **Materjalitehnika terminoloogiakomisjon**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Organisatsioon/terminikomisjon**

Allikakirje Ekilexis (2)

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **64026**

Lühike kuju **RdtS-2023/06/62**

Pikk kuju **Raudteeseadus. Riigikogu. RT I, 30.06.2023, 62. <https://www.riigiteataja.ee/akt/130062023062>**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **63984**

Lühike kuju **Investeeringisühingu, investeerimisühingu emaettevõtja ..., 2022**

Pikk kuju

Investeeringisühingu, investeerimisühingu emaettevõtja ja välisriigi investeerimisühingu filiaali aruannete sisu, koostamise meetodika ja esitamise kord. Rahandusministri määrus nr 40. RT I, 16.09.2022, 14. <https://www.riigiteataja.ee/akt/116092022014>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **18704**

Lühike kuju **32003R1831/ET**

Pikk kuju

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1831/2003, 22. september 2003, loomasöödades kasutatavate söödalisandite kohta (EMPis kohaldatav tekst). 32003R1831. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32003R1831>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Allikakirje Ekilexis (3)

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **65188**

Lühike kuju **EVS-EN 16907-2:2018**

Pikk kuju **EVS-EN 16907-2:2018. Mullatööd. Osa 2: Materjalide klassifitseerimine. Eesti Standardikeskus. <https://www.evs.ee/et/evs-en-16907-2-2018>**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **59559**

Lühike kuju **Jefimova, 2023**

Pikk kuju

Jefimova, D. (2023). Mägi materjalid. Konrad Mägi maalide haprusest tehniliste uuringute valguses. Magistritöö. Eesti Kunstiakadeemia, muinsuskaitse ja konserveerimise osakond. <https://digiteek.artun.ee/download/newwin-download/oid-10142/10142.pdf?what=orig&show=1>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **65304**

Lühike kuju **Keskkonnaministeerium**

Pikk kuju **Keskkonnaministeeriumi kodulehekülg. <http://www.envir.ee/>**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **65225**

Lühike kuju **Euroopa kalad, 2006**

Pikk kuju **Miller, P., J. ja Loates, M., J. (2006). Euroopa kalad. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Allikakirje meelespea

- kui on teada põhilised allikad, mida terminibaasis kasutate, siis **alustada allikakirjete koostamisest**
- allikakirjete vormistuskokkulepped on muutunud
 - **koostada bibliokirje (pikk kuju) ja viide (lühike kuju)**
 - **kasutada APA (American Psychological Association) viitamismalli ja järgida Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi viitamisjuhendit** <https://uhiskond.ut.ee/et/sisu/uti-viitamisjuhend> (võib proovida vormistamisel kasutada viitehaldussüsteemi Zotero abi)
 - **lubatud on ka teised viitamisjuhendid, kui valdkonnas kasutatakse muud, kuid soovitame APAt**
 - mõned erinevused APA ja EKI malli vahel
 - **allika vaatamise kuupäeva ei lisa**
 - **alati lisada veebiaadress** (veebiaadressi lõppu punkti ei lisa)
 - **lühiviite ümbert jätta ära sulud**
 - **kursiiv pole kohustuslik**
 - **koostada EKI antud malli järgi Riigi Teataja ja EUR-Lexi õigusaktide allikakirjed**
- **allikakirje numbrit enam allikaviitena ei kasuta**, allikaviide võiks olla läbipaistvam
- **allikakirje tehakse terve teose kohta**, mitte iga peatüki või lehekülje kohta eraldi
- mõistekirjetesse **allikaviite juurde saab lisada ka siseviited** (nt kui teete allikakirje ravimiseaduse kohta, siis mõistekirjes saab siseviitena lisada paragrahvi numbri)
- **iga komisjon loob oma baasi jaoks oma allikakirjed**, teiste koostajate poolt lisatud allikaid enam oma mõistekirjesse lisada ei saa
- **terminikomisjonidele** viitame nii nagu enne, st **võib ise välja mõelda lühinime** (nt MTTK, VEVÕTK)
- näidiskirjeid vt ka KKKst <https://terminologia.ee/ufaq/s/kuidas-koostada-allikakirjet/>

Abimaterjalid terminitööks (1)

vt EKI veebilehel -> keeleinfo -> terminitöö

- **mõistekirje kontrollnimekiri** <https://eki.ee/moistekirje-kontrollnimekiri/>

- ❖ detailsemad nõuded mõiste- ja allikakirjetele
- ❖ põhidokument, millest Ekilexis kirjete koostamisel lähtuda

**mõistekirje
kontrollnimekiri**

- **terminiallikad** <https://eki.ee/terminiallikad/>

- ❖ [IATE](#) (Euroopa Liidu mitmekeelne terminibaas, sisaldab eesti keelt)
- ❖ [TERMIUM Plus](#) (Kanada valitsuse terminibaas)

õigusaktide elektroonilised andmebaasid

- ❖ [Riigi Teataja](#) (Eesti õigusaktid)
- ❖ [EUR-Lex](#) (Euroopa Liidu õigusaktid, sisaldab eesti keelt)

**terminiallikad ja
terminitöö teabeallikad**

- **terminitöö teabeallikad** <https://eki.ee/terminitoo-teabeallikad/>

- ❖ eestikeelsed ja ingliskeelsed terminoloogiaõpikud ja käsiraamatud, terminoloogiateemalised doktoritööd, terminoloogiastandardid jm

**terminibaasi
koostaja meelespea**

vt terminoloogia veebilehel

- **terminibaasi koostaja meelespea**

<https://terminoloogia.ee/wp-content/uploads/2024/05/terminibaasi-koostaja-meelespea.pdf>

Abimaterjalid terminitöök (2)

EKI teatmik <https://eki.ee/teatmik/>
rubriik „Termin“ <https://eki.ee/teatmik/termin/>

EKI teatmik

- [Üldkeel ja oskuskeel](#) Üldiseloostus, näited.
- [Terminibaas ja sõnaraamat](#) Mõiste ja termin, mõistepõhisus ja sõnapõhisus.
- [Definitsiooni tüübid](#) Nõuandeid definitsioonide koostamiseks.
- [Nimetavaline ja omastavaline liitumine oskuskeeles](#) *siidsall, ahiküte*
 - ❖ Oskuskeeles on nt materjali või vahendit märkivat esiosa liidetud valdavalt nimetavaliselt
- [Tuletusliite valik vahendinimetustes](#) *topsihoidja ja topsihoidik, telefonihoidja ja telefonihoidik*
 - ❖ Oskuskeelsemalt mõjuvad *ik*-liitega sõnad, *ja*-liite eelistatav tähendus on isiku märkimine
- [Tegevuse üksikjuhtumi väljendamine](#) *pakkumus, tellimus, uurimus*
- [Tähenduse eristamise täpsusest](#) Eri kõnelejal on eri olukordades erinevad täpsusevajadused.
- [Isiku- ja kohanimeline täiend terminis](#) Isikute ja kohtade nimede kirjutamine isiku- ja kohanimelise täiendiga terminites.
 - ❖ Oskuskeeles kirjutatakse isikunimesid isikunimelise täiendiga termineis suure tähega, tõunimetustes erandlikult väiketähega. Kohanimesid kirjutatakse kohanimelise täiendiga termineis nii suure kui ka väikese tähega, pigem väiketähelise kirjutusviisi juurde on jäädud botaanikas, zooloogias ja loomakasvatuses.
- [Liitsõna esiosa vorm tipp- ja lõpp-algulistes terminites](#) *tiputarbimine, tipphind, lõpuklass, lõppkuupäev*

Mõiste- kirje kontroll- nimekiri

Terminibaasi kirje	Näide
Iga mõiste kohta on ainult üks kirje	
Kirjes esitatud info käib ühe mõiste kohta	
Kui sama termin tähistab kahte või enamat mõistet, siis on nende kohta koostatud eraldi kirjed	Ekilexis rukuteater
Valdkond	Näide
Lisada valdkond või valdkonnad iga kirje puhul	
Seosed	Näide
Omavahel seotud mõisteid näidatakse tähenduse seosega	Ekilexis vastuvõtukriteeriumid
Termin	Näide
Ühel terminiväljal on ainult üks termin, st et sünonüümid, vananenud ja mittedokumendatavad terminid ning lühendid on eraldi terminiväljadel, vältitud on nende esitamist sulgudes	Ekilexis laure
Termin võib koosneda mitmest sõnast	<i>vähimruutude meetod</i>
Termini kirjapilt vastab õigekirjareeglitele	<i>akudrell</i> ja <i>akutrell</i> – <i>treil</i> on puur, drell on riidesort, seega õige on <i>akutrell</i>
Termin algab üldjuhul väikese tähega, v.a kui suure algustähe kasutamist näevad ette algustähed	<i>Archimedese spiraal</i> , <i>Downi sündroom</i>
Termin on esitatud ainsuses, v.a kui termin esineb tekstides alati mitmuses	Ekilexis chives
Nimisõnade puhul ei ole lisatud terminiväljal termini ette artiklit (<i>der, die, das, le, la</i>)	mitte <i>die Alkalibiene</i> vaid <i>Alkalibiene</i>
Tegusõnade puhul ei ole lisatud terminiväljal termini ette <i>to, zu</i>	mitte <i>to denote</i> vaid <i>denote</i>
Ühe kirje terminid on samast sõnaligist, st mitte tegu- ja nimisõnad läbisegi	mitte <i>interpretation</i> – tõlgendama, interpreteerima vaid <i>interpretation</i> – tõlgendus, interpretatsioon ning <i>interpret</i> – tõlgendama, interpreteerima

Definitsioon	Näide
Definitsioon on selge ja ühemõtteline, üldjuhul üksainus lause	<i>kindel periood aastaringist, mis on määratud päikesekiirguse juurdevooluga ja sellest tingitud kindlate ilmastikutingimustega</i> Ekilexis aastaaeg
Definitsioonis on esitatud defineeritava olemasolevad, mitte puuduvad tunnused	<i>lehtpuu:</i> mitte puu, mis ei ole okaspuu vaid heitlehine või igihaljas lehtedega puu
Definitsioonis on juba defineeritud mõistetele viitamisel kasutatud soovitatavaid termineid, vältitud ebasoovitavaid või vananenud termineid	
Definitsiooni täiendav märkus on lisatud eraldi väljale	Ekilexis bioaktsioon
Iga kirje defineerib ainult üht mõistet	
Kirjes esinevad selgitamist vajavad mõisted on defineeritud omaette kirjetes	
Ühel definitsiooniväljal on ainult üks definitsioon	mitte <i>meditsiinivaldkond, kus uuritakse südame- ja veresoonekonna ehitust ja talitlust ning kaasasündinud ja omandatud haigusi ning tegeletakse südamehaiguste ennetamise, diagnoosimise ja raviga;</i> <i>meditsiinivaldkond, kus uuritakse, ennetatakse, diagnoositakse ning ravitakse südame- ja veresoonekonnahaigusi</i> vaid 1. välja definitsioon: <i>meditsiinivaldkond, kus uuritakse südame- ja veresoonekonna ehitust ja talitlust ning kaasasündinud ja omandatud haigusi ning tegeletakse südamehaiguste ennetamise, diagnoosimise ja raviga;</i> 2. välja definitsioon: <i>meditsiinivaldkond, kus uuritakse, ennetatakse, diagnoositakse ning ravitakse südame- ja veresoonekonnahaigusi</i> Ekilexis kardioloogia

Definitsiooni koostamisel on lähtutud mõistesüsteemist ja toodud välja kõik olulised tunnused, mille poolt mõiste eristub naabermõistetest (lähedastest mõistetest)	
Definitsioonis on kasutatud sama sõnaliki kui termini puhul; tegusõna on defineeritud tegusõna või tegusõnafaasi abil, nimisõna nimisõna kaudu	<i>aklimatiseerimine – kaugematest piirkondadest sissetoodud taimede kohandamine uute keskkonnatingimustega</i> Ekilexis aklimatiseerimine
Definitsioonis ei ole kasutatud defineeritava mõiste kohta käivat terminit ega sünonüümi või lühendit	
Definitsiooni alguses ei ole kasutatud selliseid tegusõnu nagu on, tähendab, viitab, kirjeldab ...	
Definitsioon on esitatud ainsuses, definitsioon algab väikese tähega ja lõpus punkti ei ole	
Definitsiooni alguses ei ole korratud defineeritavat terminit	mitte <i>looma kaasav lugemisprogramm on programm, mille raames loetakse loomale raamatut ette selleks sobivas keskkonnas kindla aja jooksul, eesmärk on luua turvaline atmosfäär ning seeläbi toetada lugema õppimist ja ettelugemist, pakkuda lugemisega seotud eduelamusi ning suurendada huvi raamatute ja lugemise vastu</i> vaid <i>programm, mille raames loetakse loomale raamatut ette selleks sobivas keskkonnas kindla aja jooksul, eesmärk on luua turvaline atmosfäär ning seeläbi toetada lugema õppimist ja ettelugemist, pakkuda lugemisega seotud eduelamusi ning suurendada huvi raamatute ja lugemise vastu</i> Ekilexis looma kaasav lugemisprogramm

Kontekst	Näide
Kontekst sisaldab selgitavat infot mõiste ja seda tähistava termini kasutuse kohta või näitab termini seost selle kasutusala	Ekilexis varrasnukk ↗
Kontekstiväljal on esitatud tekstilõik, mis sisaldab ka terminit ennast	<i>Lõhnravi tõhusamaid vahendeid on lõõgastav ja lõdvestav aroommassaaž, mida tehakse aroomiõlidega.</i> Ekilexis aroommassaaž ↗
Allikaviited	Näide
Definitsioonile, kontekstile ja märkusele on lisatud allikaviide	Ekilexis kestvuslavastus ↗
Iga allika kohta on loodud allikakirje	
Kasutatud või tsiteeritud on usaldusväärseid allikaid	
Termini allikatele on viidatud allikaviite väljal	Ekilexis mall ↗ Ekilexis akuutne toksilisus ↗
Allikaviite välja pole kasutatud muu info esitamiseks, näiteks termini saamisviisi kirjeldamiseks (ladinakeelne termin, etümoloogia)	

Kontrollnimekirja on koostanud Eesti Keele Instituudi terminoloogid, kasutades järgmisi allikaid:

- Sue Ellen Wright, Gerhard Budin. Handbook of Terminology Management: Volume 2: Application-Oriented Terminology Management. Amsterdam: John Benjamins, 2001.
- Heidi Suonuuti. Guide to Terminology. Nordterm 8. Helsinki: Tekniikan Sanastokeskos, 2001.

Terminibaasi koostaja meelespea (1)

Termin

Põhimõte	✓ Tee nii	⊗ Ära tee nii
Üldjuhul väikese algustähega	hõberemmelgas	Hõberemmelgas
Üldjuhul ainsuses	hõberemmelgas	hõberemmelgad
Ühel väljal üks termin	hõberemmelgas hõbepaju	hõberemmelgas, hõbepaju
Terminiväljal ei kasuta sümboleid (komad, semikoolonid, sulud, tärn, kaldkriips)	hõberemmelgas hõbepaju	hõberemmelgas, hõbepaju (hõbe)remmelgas hõberemmelgas/hõbepaju
Kõik terminid kirjes samast sõnaliigist	istutustaim istik	istutustaim istutama

Terminibaasi koostaja meelespea (2)

Definitsioon

Lisa alati, kui võimalik.

Põhimõte	✓ Tee nii	⊗ Ära tee nii
Üldjuhul üks lause	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu. Hõberemmelgas on niiskete kasvukohtade taim ja vajab palju kasvuruumi. <i>definitsioon</i> (Avalik)
Algab väikese tähega, lõpeb punktita	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)	Pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu. <i>definitsioon</i> (Avalik)
Ei alga terminiga	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)	hõberemmelgas on pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)
Ei alga tegusõnadega on, tähendab, viitab, kirjeldab jmt	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)	on pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)

Terminibaasi koostaja meelespea (3)

Lisainfo, täpsustused

Põhimõte	✓ Tee nii	⊗ Ära tee nii
Märkused märkuseväljale	<p>Ilmiku märkus + et -</p> <ul style="list-style-type: none">Hõberemmelga nimi tuleneb tema lehtede alaosa värvusest. (Avalik)	<p>pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu. Hõberemmelga nimi tuleneb tema lehtede alaosa värvusest. definitsioon (Avalik)</p>
Kasutusnäited kontekstiväljale	<p>Kontekst +</p> <ul style="list-style-type: none">Hõberemmelgas on niiskete kasvukohtade taim ja vajab palju kasvuruumi. (Avalik)	<p>pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu. Hõberemmelgas on niiskete kasvukohtade taim ja vajab palju kasvuruumi. definitsioon (Avalik)</p>
Lisa informativne kontekst	<p>Kontekst +</p> <ul style="list-style-type: none">Hõberemmelgas on niiskete kasvukohtade taim ja vajab palju kasvuruumi. (Avalik)	<p>Kontekst +</p> <ul style="list-style-type: none">vaata seda hõberemmelgat seal (Avalik)
Väärtusolekud (endine, eelistatud) väärtusoleku väljale	<p>rand-linnurohi ⓘ + 🗨️</p> <p>rand-kirburohi ⓘ + 🗨️ endine, vananenud</p>	<p>tatraliste sugukonda kirburohu perekonda kuuluv üheaastane rohttaim (varem rand-kirburohi) definitsioon (Avalik)</p>

Mida uue termini loomisel silmas pidada?

Enne uue termini loomist tuleks veenduda, et mõistet tähistav termin on tõesti puudu, st

- heita pilk juba olemasolevatesse terminiallikatesse (terminiallikate kohta saab lugeda: Kairi Janson, Mari Vaus. [In vitro rakuvaba transkriptsioon ehk Kui teksti vallutavad terminid](#). Eesti Keeletoimetajate Liidu aastaraamat 2021, lk 16–21. Tartu: Grano Digital)
- vaadata üle valdkonda reguleerivad tähtsamad dokumendid, õigusaktid
- vajadusel suhelda kolleegidega, erialaliitudega, riigiasutustega, teiste terminikomisjonidega

Kui on selge, et uus termin tuleb luua, siis

- määrata valdkond või alamvaldkond
- jälgida ega samakujuline termin pole juba teises tähenduses kasutusel mõnes külgnevas valdkonnas
- teha selgeks mõiste sisu
- jälgida kuhu paigutub mõiste mõistesüsteemis, kuidas haakub nt ülem- ja alammõistetega

Mõistesüsteem

- **Mõisted paigutuvad süsteemi ja on omavahel seotud.**

nt iga pilveliik on kindel **mõiste** – kui kõrgel asub, kui paks, millest koosneb, mis sademeid toob – ja kuulub pilvede **mõistesüsteemi**

- Kõiki neid mõisteid tähistavad **terminid**.

- **Põhisõna juurde moodustuva sarja ühtne vormistus:**

nt pilved

Pilvedel on kindlad liigid, mis on paigas rahvusvahelise liigituse järgi.

I. Ülemised pilved 1) kiudpilved 2) kiudrunkpilved 3) kiudkihtpilved

II. Keskmised pilved 4) kõrgrunkpilved 5) kõrgkihtpilved

III. Alumised pilved 6) kihtrunkpilved 7) kihtpilved 8) kihtsajupilved

IV. Vertikaalsuunas arenevad pilved e konvektsioonipilved 9) runkpilved

10) runksajupilved e äikesepilved

” Mõistete omavahelised seosed (1)

Jaotuskriteerium: suhted teiste mõistetega

ülemmõiste, laiem mõiste – mõiste, mis on soomõiste või tervikumõiste
alamõiste, kitsam mõiste – mõiste, mis on liigimõiste või osamõiste

soomõiste – laiema mõistesisisuga mõiste soo-liigisuhtes

liigimõiste – kitsama mõistesisisuga mõiste soo-liigisuhtes

nt 'auto' on ülemmõiste ja 'sõiduauto' on alamõiste

nt 'sõna' on ülemmõiste ja 'omadussõna' on alamõiste

nt 'sõna' ja 'auto' on soomõisted, 'omadussõna' ja 'sõiduauto' liigimõisted

Mõistete omavahelised seosed (2)

Jaotuskriteerium: suhted teiste mõistetega

tervikumõiste, kogumõiste – tervikuks loetav mõiste osa-tervikusuhtes

osamõiste – terviku üheks koostisosaks loetav mõiste osa-tervikusuhtes

nt 'välissein' (püsttarind, mis eraldab hoone sisemuse väliskeskkonnast)

kui tervikumõiste on ülemmõiste, aga 'välisseina kate' kui osamõiste

(välispinda kattev vooder, isolatsiooni- ja viimistluskihid) on tema

alamõiste

kaasalluv mõiste – alamõiste, millel on sama lähim ülemmõiste ja sama jaotuskriteerium, mis on vaadeldavas mõistesüsteemis mingil teisel mõistel

nt 'sõiduauto' ja 'veoauto' on mõlemad 'auto';

'nimisõna', 'omadussõna', 'arvsõna' ja 'asesõna' on kõik 'käändsõna'

Mõistete omavahelised seosed (3)

Jaotuskriteerium: mõistega hõlmatavate objektide arv

ainikmõiste – mõiste, mis vastab ainult ühele objektile

nt 'Saturn', 'Eiffeli torn'. Ainikmõisteid väljendavad tavaliselt nimed.

üldmõiste – mõiste, mis vastab kahele või enamale objektile, mis moodustavad ühiste omaduste tõttu mingi rühma

nt 'ehitis' on üldmõiste, mis hõlmab hooned (ehitised, millel on siseruumid) ja rajatised (nt kõrgepingeliinid, puuraugud, spordiväljakud, tammid, teed)

• Terminoloogias jälgitakse veel erinevat tüüpi suhteid:

assotsiatiivsuhteid (haridus ja õpetamine, küpsetamine ja ahi)

järjesuhteid (tootmine ja tarbimine)

ajasuhteid (kevad ja suvi)

põhjussuhteid (tuumaplahvatus ja radioaktiivne sadestus)

Tähenduse seosed Ekilexis

Mõistete omavahelisi seoseid näitame Ekilexis **tähenduse seosega**.

NB! Tähenduse seose loomist alusta mõiste plokist.

Mõistete vahel seoste näitamiseks ära vali termini juurest ilmiku seost.

- **seotud (täendus/mõiste)** – st täpsustamata tähenduse seos
- **ülemmõiste**
- **alammõiste**
- **soomõiste**
- **liigimõiste**
- **tervikumõiste**
- **osamõiste**
- **kaasalluv mõiste**
- **üldmõiste**
- **ainikmõiste**
- **duplikaadikandidaat**

Milline on hea termin? (1)

- ühetähenduslik
- täpne
- selge
- läbipaistev
- väljendab mõnda mõistele iseloomulikku tunnust
- süsteemne
- lühike
- ei pea tingimata olema üks sõna ja võib olla ka tegusõna

Milline on hea termin? (2)

- meeldejääv
- kergesti hääldatav
- sobiv tuletiste saamiseks, moodustusalus
- lihtsasti tekstides kasutatav
- juurdunud
- ajakohane
- rahvusvahelisi sõnu ei pea tingimata vältima
- otsetõlget pigem vältida

Kuidas alustada? (1)

Lua sõnakoju (Ekilexis „sõnakoju haldus“, vt <https://ekilex.ee/datasets>)

- täita tabel (terminibaasi nimi, kirjeldus ja kontaktid, valdkonna klassifikaator, valdkonnad, keeled)
- märkida sõnakoju avalikuks

The screenshot shows the Ekilex dataset management interface. A modal form is open for creating a new dataset. The form fields include:

- Sõnakoju nimi (Dataset name)
- Nimi (Name)
- Titel (Title, dropdown menu)
- Kirjeldus ja kontaktid (Sõnakoju kirjeldus) (Description and contacts)
- Lisateave ja kontaktid (Sõnakoju kohta) (Additional information and contacts)
- Sõnakoju pilt/logo (Dataset image/logo)
- Valdkonna klassifikaatori portaal (Domain classifier portal)
- Valdkonnad (Domains)
- Keelid (Languages)
- Kasutamise vahendid (Usage tools)
- Keelide vahendid (Language tools)
- Sõnakoju vahendid (Dataset tools)
- Täiendamise vahendid (Completion tools)

The background shows a table of existing datasets with columns for Name, Description, and Actions.

Kuidas alustada? (2)

Uue terminibaasi loomisel tuleb täita järgmised väljad

- **Sõnakogu kood:** kolmest väiketähest koosnev lühend, mis viitab teie terminibaasile (nt „tai“)
- **Terminibaasi nimi**
- **Tüüp:** peaks jääma „Terminibaas“
- **Kirjeldus ja kontaktid (Sõnaveebis nähtav):** teave selle kohta, kes terminibaasi koostab ning mis ala terminiinfot sealt leida võib. Kirjelduse lõppu tuleks lisada kontaktisiku nimi ja meiliaadress.
- **Lisainfo ja kontaktid (Sõnaveebis mitteavalik):** kontaktisiku nimi ja meiliaadress. See väli on nähtav ainult Ekilexis sõnakogude halduses
- **Sõnakogu pilt/logo:** võib jääda tühjaks
- **Valdkonna klassifikaatori päritolu:** soovitatavalt **Lenoch**. Klassifikaator on loend valdkonnanimetustest, mida saate mõistekirjete juurde lisada. Sõnaveebi filtreerimisvõimaluste arendamist silmas pidades oleks hea, kui kõigisse Ekilexi mõistekirjetesse oleks valdkonnad lisatud.
- **Valdkonnad:** sealt saab valida juba konkreetseid valdkonnanimetusi, mida saate pärast terminibaasi loomist mõistekirjete juurde lisada. Kui esialgu ei oska valikut teha, võite valida sõnakogude haldusest ka kõik Lenochi valdkonnad: see tähendab, et igas mõistekirjes valdkonnamärgist lisades saate valida kõigi Lenochi valdkondade seast.
- **Keeled:** valida keeled, mida Ekilexi mõistekirjete sisestamiseks kasutate. Kui keelevalikut ei ole uut terminibaasi luues tehtud, ei saa terminiinfot sisestada. Kui võimalik, siis soovitame terminibaasi kanda teavet vähemalt kahes keeles.

Töölauk

- Leksikograafia
- Terminoloogid
- Sõnaraamid
- Tõlkevastad
- Akkade otsing
- Võrgustiku otsing

Väljalt: EKI terminibaas Eestimaa (Muuda)

- Kustutatus andmed
- Sõnakoode haldus
- Kasutajadiguste haldus
- Klassifikaatorite haldus
- Siltide haldus
- Uudiste haldus
- Muudatusle aruanne
- FedTerm liidestus
- Sõnaveebi tagasiside
- Sõnaveebi statistika

- Kasutusjuhend
- Kasutuslingimused

Arhiivisi
EKI terminibaas Eestimaa (Muuda) (Ajama) (Sõnaveebi) [Vaheta](#)

Kasutaja profiili haldus

Logi välja

Ekilex 10.04.2020 20:27

Ekilexi versiooni 1.40 täiendused

- Keelendi keeleks saab nüüd valida "mu" ehk "keelenditüüp". See sobib kasutamiseks näiteks tähistite, keemiliste valemite jm korral, kui üks ja sama kirjeldus on kasutatav mitmes keeles.
- ÕSI seigitus koosneb nüüd kahest osast: põhiosa ja lis.
- Lihtotsingus saab otsida ainult keelendeid, mis pole kollekatsioonid. Kas keelend on kollekatsioon või mitte, saab arvesse võtta detailotsingus.
- Imitu juures saab määrata, kas keelend on sõna, kollekatsioon või mõlemad.
- Väärtusolekule saab lisada kommentaari.
- Keelendile saab lisada sildi.
- Kasutaja profiili saab enda meiladressi muuta.
- Akkade otsingu vaates saab detailotsingus otsida mittevaliku kommentaari väljat.
- Leksikograafide ja terminoloogide vaates saab allikavidele järjekorda muuta.
- Klassifikaatorite halduses saab uuesti muuta klassifikaatori järjekorda.
- Keelendite, tähenduste ja lekseemide kopseerimise lisatud tööleki koosseis koos sisemiste hierarhiatega, v.a. kollekatsioonid.
- Terminoloogide vaates saab uuesti kustutata definitsiooni allikavideid.

Sõnaveeb 10.04.2025 20:27

Sõnaveebi versiooni 1.40 täiendused

Täiendused ja parandused kasutajaliideses.

- Kui Sõnaveebis kuvatakse keelikoodi asemel maakera ikooni, tähendab see, et keelend on kõrgs keeltes ühousugune. Seda võib ette tulla näiteks tähistite või keemilise valemite korral.
- Paradiigma vormidele lisati kõnesünteesi teenus. Kui vormi pole trükitud sisse lugenud, saab kuulata sünteesitud vormi. Kõnesünteesi korral kuvatakse Sõnaveebis lisavalt kõlar ikooni, inimhääle korral inimese ikooni.
- Järelust saab nüüd keelanõu telefoninumbri.
- Sõnaveebi otsing on nüüd lehe pealkirjas, mis tähendab, et seda kuvatakse ka brauseris saki pealkirjas ja tagasi minemise nupule parema hõõrklahviga klõpsates.
- Inglise- ja saksa keelsete keelendite korral saab klõpsata SKELLI (Sketch Engine for Language Learning) logole, et liikuda sinna sama keelendiga päringut tegema. Veebilehel SKELL saad vaadata sõna kasutusnäideid, naaber sõnu ja samase tähendusega sõnu.
- Muutusi sõnaraamide kuvam. Üldkeele seeri kuvatakse nüüd pealkirja "Sõnaraamid" järel täissõnaraamide ja pealkirja "Samase tähendusega" järel osasõnaraamide.

Ekilexi statistika

Kuidas alustada? (3)

- proovikirjete tegemiseks ja katsetamiseks on **katsebaas**
- jälgi, et valitud oleks **õige roll**: katsebaasis toimeta katsebaasi muutja rollis, muidu oma sõnakogu muutja rollis
- kirjeid koostades ja otsinguid tehes **otsi kõikidest sõnakogudest**, et saaksid arvestada üldkeelega ja teiste valdkondade info
- tee võimalikult **põhjalikud kirjed**, mõeldes ka erialakaugemale inimesele
- vajadusel saab lisada **pilte ja videoid**
- **iga infokild õigele väljale**
- vaikimisi märkida **kõik kirjed avalikuks**
 - lisada kõigepealt info, mis on teada või olemas ja avalikustada see
 - vajadusel kasutada **väärtusolekuid** „ettepanek”, „küsitav” või **silte** „vajab konsulteerimist”, „õigekirjaküsimus” vms (arvestada, et silte Sõnaveebis ei kuvata)
 - kirjeid saab edaspidi alati **täiendada ja vajadusel muuta**
 - kirjeid ja termineid saab alati **kustutada**
 - **Sõnaveebi uuendatakse kord ööpäevas**

Aruanded, tagasiside

Selleks, et jälgida töö tulemuslikkust

- statistika
- detailotsingud
- muudatuste aruanne
- tehniline toimetamine
- tagasiside, nüüd automaatselt koostatud ja tabeli kujul (erinevate toonidega märgendatud: roheline, kollane, roosa)
 - ❖ Avalike mõistekirjete % kõiɡist
 - ❖ Avalike terminite % kõiɡist
 - ❖ Valdkonnaga mõistekirjete % avalikest mõistekirjetest
 - ❖ Valdkonnaga mõistekirjete % taotlusperioodil muudetud avalikest kirjetest
 - ❖ Ühe (avaliku) terminiga mõistekirjete %
 - ❖ Ainult ühes keeles terminitega kirjete % kõiɡist (kas avalikud või mitteavalikud)
 - ❖ Erimärkidega avalike terminite % kõiɡist avalikest terminitest
 - ❖ Suure tähega algavate avalike terminite % kõiɡist avalikest terminitest
 - ❖ Puuduva allikaviitega avalike terminite % kõiɡist avalikest terminitest
 - ❖ Definiitsiooniga mõistekirjete % kõiɡist mõistekirjetest (avalik või mitteavalik)
 - ❖ Definiitsiooniga mõistekirjete % taotlusperioodil muudetud mõistekirjetest (avalik+mitteavalik)
 - ❖ Punktiga lõppevate definiitsioonide % kõiɡist
 - ❖ Suure tähega algavate definiitsioonide % kõiɡist
 - ❖ "1.", "1)", "a)" või "a." sisaldavate definiitsioonide % kõiɡist
 - ❖ Allikaviitega definiitsioonide % kõiɡist
 - ❖ Avalike kontekstidega terminite % kõiɡist avalikest terminitest
 - ❖ Allikaviitega kontekstide % kõiɡist kontekstidest

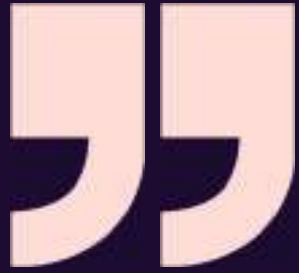

Jõudu!

Kasutatud kirjandus

- Tiiu Erelt, [Terminiõpetus](#). Tartu Ülikool. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, 2007.
- [EVS-ISO 1087-1:2002](#) Terminoloogiatöö. Sõnastik. Osa 1: Teooria ja rakendus. Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus MTÜ, 2002.
- [EKI teatmik](#). Eesti õigekeelsuskäsiraamat. Toimetaja Peeter Päll. Koostanud Päll, Peeter; Raadik, Maire; Allsalu, Ülle; Hallik, Katrin; Hein, Indrek; Kasemets, Katre; Koppel, Kristina; Langemets, Margit; Leemets, Tiina; Mäearu, Sirje; Paet, Tiina; Paulsen, Geda; Risberg, Lydia; Tamuri, Kairi; Tavast, Arvi; Vaus, Mari. Tallinn: Eesti Keele Instituut 2023.
- EKI ühendsõnastik 2025. Eesti Keele Instituut, Sõnaveeb 2025.
- EKI terminibaas Esterm 2025. Eesti Keele Instituut, Sõnaveeb 2025.
- Oskussõnastikud. Sõnaveeb 2025.
- [Collins Online English Dictionary](#).

Aitäh, et teete
terminitööd!

Mari Vaus
mari.vaus@eki.ee